

Samenvatting van het Evaluatieonderzoek naar de invoering van Major-minor.

Deel 1: Studenten en aankomende studenten over de invoering van Major-minor in het UT-onderwijs

ITBE, oktober 2003. Auteur: drs. W.D.J. Vlas

In januari 2003 is een evaluatief onderzoek gestart naar de invoering van Major-minor aan de Universiteit Twente. De Stuurgroep BM/MM (Bachelor-Master/Major-minor) en de CCO (Centrale Commissie Onderwijs) hebben het CvB (College van Bestuur) geadviseerd dit onderzoek te laten uitvoeren. Opdrachtgever is het College van Bestuur. Uitgangspunt voor de opzet van het onderzoek vormde de notitie "Evaluatie van het Major-minorconcept" (dec. 2002, kenmerk DO 02.0771/mb) van de Stuurgroep BM/MM.

De achterliggende vraagstelling luidde: *Is het zinvol en praktisch uitvoerbaar om het Major-minorprincipe (in de nieuwe bamastructuur) te handhaven en zo ja, op welke punten zouden nog verbeteringen aangebracht kunnen worden? Zo nee, zijn er alternatieven?*

In het kader van het onderzoek zijn meerdere onderzoeksdoelgroepen benaderd en zijn diverse bronnen geraadpleegd. Het totale onderzoek is uitgesplitst naar deelrapporten die de onderzoeksopzet, -uitvoering en -resultaten per onderzoeksdoelgroep weergeven, aangevuld met een onderzoek naar de invoering van het Major-minorprincipe bij andere universiteiten in Nederland. In dit rapport, "Studenten en aankomende studenten over de invoering van Major-minor in het UT-onderwijs", zijn de onderzoeksopzet en onderzoeksresultaten beschreven voor zover het de onderzoeksdoelgroep "studenten" en de groep "aankomende studenten" betreft. Het rapport is opgesplitst in vijf delen, in aansluiting op de verschillende deelonderzoeken. In deel 1, *De algemene inleiding*, is ingegaan op de opzet van het rapport, zijn de onderzoeksvragen beschreven en is een leeswijzer gegeven. In deel 2, *Onderzoek naar de aantrekkingskracht van Major-minor voor aankomende studenten*, zijn de resultaten weergegeven van de analyse van onderzoeksgegevens van het jaarlijkse door Institutional Research georganiseerde "Instroomonderzoek". Dit deelonderzoek is uitgevoerd om te bepalen of het Major-minorprincipe van invloed is op het keuzeprocess van aankomende studenten.

In deel 3, *Onderzoek naar de paradigmashift in minorkeuze*, is het onderzoek beschreven naar de mate waarin de beoogde paradigmashift in minorkeuzes daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Dit onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de overzichten van minorkeuzes voor de doelgroep studenten die in studiejaar 2002-2003 een minor hebben gevolgd en studenten die in studiejaar 2003-2004 een minor gaan volgen.

In deel 4, *Studentenenquête*, is de opzet en zijn de resultaten beschreven van een onderzoek onder studenten die in studiejaar 2002-2003 een minor hebben gevolgd. Via een enquête is de houding van studenten ten aanzien van Major-minor onderzocht en zijn diverse aspecten die de invoering van Major-minor betreffen geëvalueerd.

Dit deel, *Samenvatting en conclusies van het "studentenonderzoek"*, bevat de overkoepelende samenvatting van de resultaten van de voorgaande delen, waarbij de onderzoeksgegevens gerelateerd zijn aan de oorspronkelijke onderzoeksvragen.

De oorspronkelijke onderzoeksvragen voor wat betreft het "studentendeel" luiden:

- Welk invloed heeft Major-minor op de aantrekkingskracht van de UT-opleidingen?
- Is er sprake van een 'paradigmashift' zoals op basis van het gehanteerde Major-minorprincipe bedoeld?
- Welke houding hebben studenten ten aanzien van Major-minor als principe?
- Welk persoonlijk belang hechten studenten (al dan niet) aan het volgen van een minor? Welke overwegingen spelen een rol spelen bij de specifieke keuze van een minor?
- Zien studenten alternatieven voor het Major-minorconcept? Zo ja, welke?
- Draagt het Major-minorconcept bij aan de beoogde doelstellingen, met name aan de academische vorming en betere voorbereiding op de arbeidsmarkt, zoals beoogd?

- Heeft de invoering van Major-minor effecten op studieresultaten, studeerbaarheid (vergroting flexibiliteit en keuzevrijheid) en studiemotivatie? Zo ja, in welke richting (positief, negatief)?
- Voldoet het huidige minoraanbod en de keuzemogelijkheden voor studenten? Is de invoering verlopen zoals beoogd? Zijn er knelpunten ondervonden bij de in- en uitvoering van minors, zowel wat betreft de algemene organisatie rond Major-minor als wat betreft de uitvoering en kwaliteit van de afzonderlijke minors? Zo ja, welke? Zijn er suggesties voor verbetering?

Voorafgaande dient opgemerkt te worden dat in een samenvatting uiteraard de nodige nuances verloren gaan en dat alle misstanden en fouten betreffende het onderzoek, zoals fouten in gegevensbestanden, moment van afname van de enquête (vroeg in het implementatietraject van Major-minor), gemaakte opmerkingen betreffende de responsgroep in totaliteit en in relatie tot bepaalde vragen of opmerkingen met betrekking tot de interpretatie van vragen e.a., blijven gelden.

De samenvatting wordt gegeven per onderzoeksvraag.

Welk invloed heeft Major-minor op de aantrekkingskracht van de UT-opleidingen?

Op basis van de gegevens uit het "Instroomonderzoek" over de jaren 1999/00 t/m 2002/03 (een onderzoek onder studenten die zich voor het eerst ingeschreven hebben voor een UT-opleiding) kan geconcludeerd worden dat het Major-minorprincipe zeker geen grote rol speelt in het keuzeproces van de meeste aankomende studenten. In de loop der jaren lijkt de rol ook steeds kleiner te worden. Opmerkelijk is dat Major-minor voor vrouwen relatief vaker een rol lijkt te spelen in het keuzeproces dan voor mannen.

Bijna een kwart van de studenten blijkt al wel vooraf geïnteresseerd in een bepaalde minor. Er lijkt wel voor aanvang van de studie al over minors nagedacht te zijn (al kan de vragenlijst dit ook oproepen hebben). Ook hierbij is het opvallend dat vrouwelijke studenten en studenten die instromen bij de niet-technische, maatschappijwetenschappelijke, opleidingen (Nb. deze laatstgenoemde studentenpopulatie bestaat voor een aanzienlijk deel uit vrouwelijke studenten) relatief vaker al voorafgaande aan de start van de opleiding in een specifieke minor geïnteresseerd zijn.

De minors die de aankomende studenten noemen, zijn minors die ook bij de studenten die al een minor gekozen hebben populair zijn en in werkelijkheid ook door relatief grote aantallen studenten gekozen worden.

Uit het studentenonderzoek blijkt eveneens dat het Major-minorprincipe voor de meeste respondenten (77%) niet van invloed is geweest op het keuzeproces. Toch geeft nog altijd 21% aan dat het Major-minorprincipe wel een positieve rol heeft gespeeld in het keuzeproces (voor 16% een enigszins positieve rol, voor 5% heeft het in sterke mate een rol gespeeld). Een enkeling (2%) heeft ondanks dat ze niet achter het principe staan, toch voor de opleiding en/of de UT gekozen.

Welk persoonlijk belang hechten studenten (al dan niet) aan het volgen van een minor? Welke overwegingen spelen een rol spelen bij de specifieke keuze van een minor?

Persoonlijke interesse voor een bepaald studiegebied of thema, die er voor een deel van de studenten ook al voorafgaande aan de keuze van een minor was (in termen van een overwogen studiegebied), lijkt de belangrijkste reden te zijn om voor een bepaalde minor te kiezen. Daarnaast blijkt "afwisseling" en "verbreding of specialisatie" eveneens, maar veelal in tweede instantie, een rol te spelen. Overige motieven, zoals arbeidsmarktmotieven, spelen een veel kleinere rol.

Welke houding hebben studenten ten aanzien van Major-minor als principe?

Uit de enquête komt naar voren dat het overgrote deel van de respondenten (88%) andere studenten aanraadt een minor te volgen. Hieruit mag geconcludeerd worden dat het overgrote deel van de respondenten een positieve houding heeft (ontwikkeld) ten aanzien van de minor.

Er blijkt sprake te zijn van een niet aan toeval alleen toe te schrijven correlatie tussen het oordeel over de kwaliteit van de gevolgde minor en: a) het aan- of afraden van de minor voor andere studenten, b) de mening over het bijdragen van de minor aan een leuker studieprogramma en c) de mening over de minor als tijdverspilling. Naarmate de respondent positiever is over de kwaliteit van de gevolgde minor, neemt de kans toe dat hij/zij ook een positieve mening heeft over Major-minor (voor zover gemeten). Andersom: indien hij/zij de kwaliteit van de gevolgde minor als onvoldoende bestempelt, neemt de kans toe dat hij/zij ook eerder een negatieve mening over Major-minor als principe heeft. Maar... de relatie is niet één-op-één; er zijn studenten bij beide groepen die respectievelijk de kwaliteit van de minor als onvoldoende beoordelen en toch de minor aanraden (67%) of de kwaliteit van de minor positief beoordelen en toch de minor afraden (9%). Ook andere overwegingen blijken (mede) een rol te spelen.

Voorsprong op andere studenten

Vinden studenten dat ze door deel uit te maken van het Major-minor systeem, een voorsprong hebben op studenten van universiteiten waar dit systeem niet wordt gehanteerd of denken ze juist dat studenten elders een beter programma wordt aangeboden?

Over de stelling "Studenten die een vergelijkbare studie hebben gevolgd zonder minor, zijn op hun studiegebied inhoudelijk beter" bestaat twijfel, al denkt het merendeel van de respondenten dat dit eerder niet het geval is.

Dat je als student door het volgen van een minor, in vergelijking met studenten van een vergelijkbare studie zonder minor, beter voorbereid bent op de arbeidsmarkt, daarvan is ruim de helft niet zo overtuigd. Minder dan een tiende (8%) denkt dat dit wel het geval zal zijn en 38% denkt dit enigszins.

Ook aan betere kansen op een baan, in vergelijking met studenten van een vergelijkbare studie zonder minor, lijkt een minor volgens het merendeel niet meteen bij te dragen. Ruim een derde deel van de respondenten denkt hierover wat positiever.

Over de bijdrage van een minor ter voorbereiding op de arbeidsmarkt en ter verhoging van de kans op een baan, bestaat de nodige twijfel, maar dat het volgen van een minor je als student, in vergelijking met studenten van een vergelijkbare studie zonder minor, een bredere kijk op wetenschap(sbeoefening) biedt, dat vindt de meerderheid wel (een vijfde deel van de respondenten is het daar helemaal mee eens, 49% is het daar enigszins mee eens, 21% is het hiermee enigszins oneens en 10% is het met deze stelling helemaal oneens).

Paradigmashift

Het Major-minorprincipe zoals dat door de UT is opgezet en bedoeld, beoogt studenten te stimuleren te stimuleren een minor te kiezen die vóór van hun eigen discipline af ligt. Daardoor ondergaat de student een zogenaamde "paradigmashift" die de functie van de minor ondersteunt.

De paradigmashift is een essentieel kenmerk van het Major-minorprincipe zoals gehanteerd door de UT. Indien gekeken wordt naar de inschrijvingen voor de minors, kan dan wat betreft de keuzes gesproken worden van een duidelijke paradigmashift?

Om echt te kunnen spreken van tendensen, is een analyse over twee jaar feitelijk te weinig. De aantallen voor de twee jaren verschillen daarbij ook sterk. Daarnaast geldt dat er geen officieel criterium bestaat dat stelt wanneer er wel en wanneer er niet of in welke mate er sprake is van paradigmashift. Voor het bepalen van de "mate van paradigmashift" is uitgegaan van een zelfgeconstrueerde indeling van de keuzes, zie deel 3, die zeker aanvechtbaar is. Met dit als voorbehoud, is, afgaande op de minorinschrijvingsgegevens voor studiejaar 2002-2003 en 2003-2004, geconstateerd dat studenten van een opleiding met een techniek en management component eerder een keuze lijken te maken die ver af ligt van de eigen opleiding, dan studenten van de maatschappijwetenschappelijke opleidingen Bestuurskunde en Toegepaste Communicatiewetenschap.

Tussen de studenten van technische opleidingen is grote variatie wat betreft de mate van paradigmashift en blijkt het percentage per opleiding per jaar aanzienlijk te kunnen verschillen. In 2002-2003 is bijvoorbeeld voor Technische Natuurkunde voor 48% van de studenten sprake van een paradigmashift, in het daaropvolgende studiejaar kiest 75% voor een paradigmashift.

Wordt uitgegaan van gelijksoortige tendensen in beide jaren, dan heeft de opleiding Werktuigbouwkunde voor beide jaren een relatief laag aantal studenten dat voor een paradigmashift kiest en een hoog aandeel studenten dat voor een minor kiest binnen het

eigen vakgebied. De opleidingen Chemische Technologie en Telematica hebben voor beide jaren een relatief hoog aantal studenten dat voor een paradigmashift kiest.

Ook bij de opleidingen met laag 'paradigmapercentage', is voor nog altijd 50% of meer studenten sprake van een paradigmashift wat betreft de keuze voor een minor. En de meeste opleidingen blijken aanzienlijk boven dit percentage uit te komen.

In hoeverre vinden de studenten zelf deze paradigmashift noodzakelijk? Uit de enquête blijkt dat een krappe eenderde vindt dat een paradigmashift verplicht zou moeten worden gesteld, ruim tweederde (67,5%) vindt van niet.

Diegenen die niet vinden dat een paradigmashift verplicht zou moeten worden gesteld, vinden voor een groot deel dat je studenten volledige vrijheid moet bieden wat betreft keuzes tijdens de studie, dat een keuze binnen je studiegebied ook toegevoegde waarde heeft of tot een paradigmashift kan bijdragen of dat een minor (voor sommige studenten) niets toevoegt.

De voorstanders zien de voordelen in van een bredere opleiding, bredere ontwikkeling en denkkader, de afwisseling en kennismaking met een ander vakgebied, andere mensen en andere methoden.

Een verplichte minor ten behoeve van een master

Binnen de Universiteit Twente gaan stemmen op voor het gebruik van de minorruimte ten behoeve van de voorbereiding op de master. Hoe staan de studenten tegenover dit idee?

Zeven studenten hebben deze vraag niet beantwoord. Van de overige studenten vindt 35% dat dit zou mogen en 65% dat dit niet zou mogen.

De respondenten die aangeven dat dit wel zou mogen, geven aan dat dit noodzakelijk kan zijn om te zorgen voor voldoende voorkennis voor het volgen van de master. De studenten die vinden dat dit niet zou mogen, menen met name dat dit ten koste zou gaan van de keuzevrijheid en de principes van Major-minor; er dient naar andere oplossingen gezocht te worden voor de voorkennis.

Zien studenten alternatieven voor het Major-minorconcept? Zo ja, welke?

De studenten die het volgen van een minor afraden (12%), geven in de toelichting als belangrijkste redenen aan dat:

- zij de 14 sp liever aan (vakken van) het eigen studiegebied hadden besteed;
- zij de voorkeur geven aan totale keuzevrijheid (je mag een minor kiezen, maar je mag ook keuzevakken volgen of kiezen voor specialisatie of verdieping binnen je eigen studiegebied) en zelf in staat te zijn een goede keuze te maken;
- de minor weinig toevoegt, omdat de vakken te inleidend zijn, te oppervlakkig, niet bijdragen aan de eigen studie e.d.;
- de gevolgde minor of minors in het algemeen van een te laag niveau zijn.

Uit de antwoorden op een stelling komt naar voren dat een vijfde deel van de respondenten liever keuzevakken binnen het eigen vakgebied gevolgd had

Dat het volgen van een minor tijdverspilling is vindt maar een beperkt deel van alle respondenten (3% is het met de stelling helemaal mee eens, 11% eerder mee eens dan oneens).

Draagt het Major-minorconcept bij aan de beoogde doelstellingen, met name aan de academische vorming en betere voorbereiding op de arbeidsmarkt, zoals beoogd?

De minor is voor de studenten bedoeld om kennis te maken met een (ander) kennis- of wetenschapsgebied (breder blikveld ontwikkelen, bredere ontwikkeling), om bij te dragen aan de academische vorming van studenten en om een betere voorbereiding te geven op de arbeidsmarkt. Maar kunnen deze doelstellingen in de praktijk ook worden waargemaakt? Welke kennis en welke vaardigheden worden volgens de studenten via de minors geleerd of geoefend?

Op basis van literatuur over academische vorming en academische competenties zijn (deel)vaardigheden geformuleerd. Per vaardigheid is gevraagd of de gevolgde minor aan het leren of oefenen van deze vaardigheid heeft bijgedragen.

Uit de antwoorden valt af te leiden dat de minors vooral bijdragen aan:

- inhoudelijke kennis over een bepaald (nieuw) specialisatiegebied

- het opdoen van ervaring met kennis, methoden en technieken, vocabulaire en cultuur van een andere discipline, waardoor een bredere blik op wetenschap is ontstaan en
- het grensverleggend denken (meerdere gezichtspunten kunnen zien, verder kijken dan wat gegeven is, originaliteit...).

De minors dragen in mindere, en beperkte, mate bij aan algemenere vaardigheden zoals: creativiteit, kritisch, consistent, logisch, nadenken en redeneren, informatievaardigheden, sociale vaardigheden, schriftelijke communicatieve vaardigheden (zoals verslagen schrijven, paper schrijven, overtuigend schrijven), onderzoeksvaardigheden, reflectievaardigheden, ontwikkelingsvaardigheden (zelfstandig het leerproces vormgeven en sturen, netwerken opzetten, tijdbewaking, studievaardigheden) en mondelinge communicatieve vaardigheden. In die zin zou gesteld kunnen worden dat de minor met name bijdraagt aan een inhoudelijke en wetenschappelijke paradigmashift (verdiepen in een ander vakgebied, andere gezichtspunten verwerven, bredere kijk op de wetenschap ontwikkelen), maar minder dan beoogd aan het ontwikkelen van algemene academische vaardigheden.

Opvallend lijkt de kennelijk geringe aandacht voor het aanleren en oefenen van mondelinge en schriftelijke vaardigheden in de minors. Dit lijken vaardigheden die bij uitstek ook in de minors geoefend zouden kunnen worden.

Het beroepsvoorbereidende karakter komt in de minors niet of maar in beperkte mate tot uiting.

Hebben de minors dan wat betreft het Majorprogramma wel een duidelijk toegevoegde waarde? Aan de hand van stellingen is dit onderzocht.

De meeste respondenten vinden dat de vaardigheden die je leert of oefent en de kennis die opdoet bij een minor van nut is voor je verdere studieprogramma (75%). Maar of je deze vaardigheden anders niet zou hebben geleerd, is maar de vraag; volgens 16% van de studenten leer en oefen je in de minor zeker academische vaardigheden die je, als je de minor niet zou hebben gevolgd, niet geleerd of geoefend zou hebben (voor zover bekend bij de student op dat moment) en volgens 38% is dit enigszins het geval. Maar 17% vindt dit zeker niet en 29% is het daarmee enigszins oneens.

Heeft de invoering van Major-minor effecten op studieresultaten, studeerbaarheid (vergroting flexibiliteit en keuzevrijheid) en studiemotivatie? Zo ja, in welke richting (positief, negatief)?

Studeerbaarheid van de minor

Studeerbaarheid wordt o.a. bepaald door de tijd die de minor de studenten heeft gekost. Wat opvalt, is dat ruim de helft (56%) van de studenten heeft aangegeven minder dan 75% van het formeel vastgestelde aantal studieuren aan de minor te hebben besteed. Bijna een derde van de responsgroep heeft ongeveer (met een marge van + of – 25%) het geplande aantal uren aan de minor besteed, maar eerder minder dan meer dan 560 uur nodig gehad. De resterende 12% heeft meer dan 125% van de vastgestelde tijdbesteding voor minors aan de minor besteed.

Afgezien van de TDG-minors (waarvoor 21 sp geldt), zijn er maar enkele minors zijn met een gemiddelde tijdsbesteding boven de 560 voorgeschreven uren: Europese Studies, Imaging en Ondernemerschap. Naast deze minors, blijken studenten die individuele minors hebben samengesteld, relatief veel tijd aan de minor te besteden.

Minors waaraan gemiddeld weinig tijd is besteed zijn: Toegepaste Communicatiewetenschap, Psychologie en Economie, Bedrijf en Beleid.

Een andere indicator voor studeerbaarheid vormt de eindbeoordeling. Op het moment dat deze vragenlijst werd afgenomen, beschikten een groot deel van de studenten naar verwachting nog niet over de eindbeoordeling. Gevraagd is daarom naar een inschatting van de eindbeoordeling. Van de 159 studenten die de vraag hebben beantwoord, verwacht vrijwel iedereen, op twee na, de minor met een voldoende af te ronden.

Qua tijdsbesteding en haalbaarheid lijken de minors dan ook voor het merendeel van de studenten geen problemen te hebben opgeleverd.

Neveneffecten voor de Major

Het minorprogramma kan ongewenste neveneffecten hebben gehad op de studeerbaarheid van de eigen studie (Major). Maar er kunnen ook juist positieve stimulansen zijn uitgegaan van een tijdlang een minorprogramma volgen.

Wat betreft studieresultaten geldt dat voor 22% van de respondentengroep het volgen van de minor in negatieve zin effect heeft gehad op de overige studieresultaten, voor 18% was er juist een effect in positieve zin en voor de overigen was er geen sprake van interferentie.

Wat betreft studietempo geldt dat voor 32% de minor in negatieve zin effect heeft gehad op het studietempo op de overige vakken, voor 6% in positieve zin. Oorzaak van een negatief effect op het studietempo voor overige vakken, is het te veel tijd besteed hebben aan de minor en organisatorische problemen, zoals overlap tussen de roosters van de minor en van Majorvakken.

Heeft het volgen van de minor effect gehad op de algehele studiemotivatie? Voor ruim de helft van de respondentengroep (57%) heeft de minor een positief effect gehad op de algehele studiemotivatie, voor 10% heeft het een negatief effect gehad en voor de overigen geen effect gesorteerd.

Flexibiliteit en keuzevrijheid

Als oorspronkelijke doelen van Major-minorsysteem, werd het bijdragen aan flexibiliteit en keuzevrijheid genoemd.

Dat minors bijdragen aan een grote mate van flexibiliteit in je studieplanning, vindt de minderheid (36% enigszins mee eens, 4% helemaal mee eens). Ruim een vijfde (21%) is het daar zeker niet mee eens en 39% is het daar enigszins mee oneens.

Mogelijk heeft de persoonlijke planning van de studenten hier mee te maken; 42% van de studenten zegt dat de minor lastig is in te plannen in je persoonlijke studieplanning (11% vindt dat 'helemaal', 31% vindt dat 'enigszins'). Maar tegelijk geldt dat meer dan de helft (58%) van de studenten niet al te veel problemen blijkt te hebben ondervonden met de planning.

Dat de minors zorgen voor een grote mate van keuzevrijheid, daar is meer dan driekwart van de studenten het eens (77%).

Voldoet het huidige minoraanbod en de keuzemogelijkheden voor studenten?

Het merendeel (62%) van de studenten blijkt tevreden te zijn over het aanbod. Het overige deel vindt het aanbod eerder te beperkt (29%) dan te groot (9%).

Door de studenten zijn diverse onderwerpen aangegeven die op dit moment gemist worden. Opvallend is het aantal keer dat vreemde talen, muziek en toegepaste kunst worden genoemd. Ook Biologie, Criminologie, Geneeskunde, Industrieel Ontwerpen, Ruimtevaarttechniek, Culturele Antropologie en Geschiedenis worden meerdere keren genoemd. Bijzondere minoronderwerpen vormen onderwerpen als: activisme, sociaal werk en creatiever omgaan met ontwerpen.

Qua werkvormen zoeken de studenten het veelal in combinaties van colleges (theorie) en wat actievere werkvormen, zoals: opdrachten, verslagen of werkstukken maken of projecten.

Vrijwel alle studenten hebben de minor van hun eerste keuze kunnen volgen. Het merendeel (78%) van de studenten blijkt tevreden over de gekozen minor en zou achteraf niet liever een andere minor hebben gekozen. Een deel (11%) heeft wat twijfels en een even groot deel zou achteraf wel liever een andere minor hebben gekozen. Bijna de helft van deze laatste groep, had vooraf al getwijfeld over de keuze tussen twee minors en zou nu achteraf liever de eerder overwogen maar verworpen keuze hebben gemaakt.

Is de invoering verlopen zoals beoogd? Zijn er knelpunten ondervonden bij de in- en uitvoering van minors, zowel wat betreft de algemene organisatie rond Major-minor als wat betreft de uitvoering en kwaliteit van de afzonderlijke minors? Zo ja, welke? Zijn er suggesties voor verbetering?

Kwaliteit

De wijze waarop de minor werd uitgevoerd en door de studenten werd ervaren, is meebepalend geweest voor het uiteindelijke beeld dat de studenten van Major-minor hebben. Ook in het kader van de evaluatie van de minors zelf, ten behoeve van verbeteringen, vormt het oordeel van de studenten over de kwaliteit van de minors belangrijke informatie.

Aan de hand van een vijftal vragen is de studenten gevraagd een oordeel uit te spreken over de kwaliteit van de gevolgde minor. De kwaliteit kon beoordeeld worden met een cijfer (1-10). Uit de antwoorden (scores) kan worden afgeleid dat het merendeel van de respondenten positief oordeelt over de kwaliteit van het gebruikte lesmateriaal en de kwaliteit van de minordocenten. Met name wat betreft de minordocenten is de spreiding klein en het oordeel

over het algemeen zeer positief (79% geeft een 7 of hoger). Over de kwaliteit van de organisatie lopen de meningen meer uiteen en geeft ruim een derde van de responsgroep een onvoldoende. Ruim een kwart blijkt zeer tevreden (8 of hoger) over de gehele organisatie.

In totaliteit beoordeelt 70% de kwaliteit van de gevolgde minor met een 7 of hoger. 15% vond de kwaliteit onvoldoende (cijfer ≤ 5) en eveneens 15% vond het net voldoende (cijfer 6).

Op gedetailleerder niveau is gekeken naar het oordeel van de studenten over specifieke aspecten die de minor betreffen; zie hoofdstuk 4. Het merendeel van de studenten blijkt neutraal of tevreden over de afstemming van het niveau op de doelgroep, de gekozen werkvormen, de toetsing en afstemming van de verschillende onderdelen van de minor op elkaar. Desalniettemin zijn er door redelijk wat studenten kanttekeningen geplaatst en suggesties gedaan ter verbetering, die in hoofdstuk 4 zijn na te lezen.

Dat de leerdoelen van de minor zijn behaald vindt 47%. Eveneens 47% vindt dat ze gedeeltelijk zijn behaald en 6% vindt van niet. Mening respondent merkte bij de betreffende vraag op dat ze niet precies wisten wat de leerdoelen waren.

Volgens 12% van de respondentengroep, waren de beoordelingscriteria vooraf niet duidelijk, 40% vond ze enigszins duidelijk en 48% vond ze helemaal duidelijk.

Het niveau van de minor wordt vaker (33%) als makkelijk, dan als moeilijk (18%) beoordeeld. Bijna de helft zat daar tussenin ("neutraal", niet moeilijk of makkelijk).

Organisatorische aspecten

Bij de organisatie van de minors komt heel wat kijken. Studenten dienen informatie te krijgen over de keuzemogelijkheden en alle daarbij geldende voorwaarden en regelingen, ze moeten zich kunnen inschrijven en de inschrijvingen dienen goed verwerkt te worden, minorvakken en minoractiviteiten dienen ingepland te worden in de onderwijsroosters van de verschillende opleidingen en de studenten dienen geïnformeerd te worden over de planningen, de eindbeoordelingen dienen verwerkt te worden en in de persoonlijke (elektronische) dossiers van de studenten terecht te komen enz.

Maar hoe ervaren de studenten nu de hele organisatie rond de minors? Liep dit soepel of liepen zij tegen problemen of belemmeringen aan? Voor een aantal organisatorische aspecten is nagegaan hoe de studenten dit hebben ervaren. De studenten is steeds gevraagd naar een toelichting, met name indien zijn problemen hadden ondervonden of tegen belemmeringen zijn aangelopen en heel wat probleempunten en suggesties voor verbetering zijn door de respondenten aangereikt (zie paragraaf 4.10).

Over de inschrijvingsprocedure, de voorlichting, contacten met docenten, personen of studenten van andere instellingen (die betrokken waren bij de minors) is het merendeel van de studenten goed te spreken. Problemen zijn er vooral gesignaleerd op het gebied van de verroostering. Meer dan eenderde (36%) vond de verroostering van de minor ongunstig. Er blijkt in de praktijk, ondanks de voorgestelde splitsing van minor- en Major-onderwijstijdstippen, toch aardig overlap te zijn geweest. Al ligt hierbij de 'schuld' niet altijd bij de minor; door veranderingen in het Majorprogramma zijn eveneens knelpunten ontstaan.

Problemen komen ook voor door piekbelastingen, door gelijktijdige opdrachten voor minoronderdelen en Majorvakken en door reistijden en stages.

De organisatie (wanneer waar zijn, welke boeken nodig, ruimtes e.d.) van de eigen minor vond 21% tamelijk slecht en 5% erg slecht.

De opzet van de minor (leerdoelen, toetsingswijze, werkvorm e.d.) vond 21% redelijk onduidelijk en 1% helemaal onduidelijk.

Op deze laatste drie punten (verroostering, organisatie en opzet) lijken verbeteringen wenselijk en worden door de studenten de belangrijkste probleempunten met soms ook suggesties voor verbeteringen aangegeven.